

सैनामैना नगरपालिका
नगरसभामा प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रम
आ.व. २०८१/०८२

यस गरिमामय नगरसभाका सभाध्यक्ष महोदय,
उपस्थित नगरसभाका सदस्यज्यू,

यस गरिमामय पन्ध्रौं नगरसभामा सैनामैना नगरपालिकाको आ. व. २०८१/०८२ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु ।

यस अवसरमा लोकतन्त्र प्राप्ति तथा संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्र स्थापनाका लागि जीवन उत्सर्ग गर्ने सम्पूर्ण महान सहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।

राष्ट्रियता, लोकतन्त्र र जनजीविकाको आन्दोलनमा अगुवाइ गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरुको योगदानको उच्च सम्मान सहित स्मरण गर्न चाहन्छु ।

नेपालको संविधान जारी भएपछि दोस्रो पटक संघ, प्रदेश, र स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भई हामी निर्वाचित स्थानीय तहका जनप्रतिनिधीहरुले आफ्नो कार्यकालको दुई वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम कार्यन्वयनमा ल्याइसकेका छौं । देश आर्थिक मन्दीको चपेटामा परिरहेको परिप्रेक्षमा हाम्रो नगर पनि यसबाट अछुतो रहन सकेन । तथापी उपलब्ध सिमित स्रोत साधनको भरपुर्ण प्रयोग गरी जनताको आधारभूत आवश्यकता पूर्ति गर्नु हाम्रो जिम्मेवारी रहेको छ ।

तेस्रो बजेट तथा कार्यक्रमले स्रोत साधनको अपर्याप्तताको बावजुत सबै क्षेत्र समेटने गरी बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने जमर्को गरेको छु ।

संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान राजश्व बाँडफाँड लगाएतका स्रोतहरु क्रमश घट्टै आइरहेको छ । बिगत सात वर्ष देखी नगरले

करका दरहरमा तात्विक असर पर्नेगरी हेरफेर गरेको छैन । यसले गर्दा आन्तरीक स्रोत समेत घट्ने क्रममा रहेको छ ।

अर्थतन्त्रको पुर्नउत्थानका लागि संघ, प्रदेश सँगै सैनामैना नगरपालिका समेत आफ्नो सम्पूर्ण शक्ती र सामर्थ्यलाई परिचालन गरी अघि बढ्नु पर्ने जिम्मेवारी हाम्रो काँधमा आएको छ । यस्तो परिस्थितका वावजुत स्रोत साधनको समुचित प्रयोगबाट आर्थिक मन्दीमा परेका नगरवासीको उच्च आकांक्षालाई सम्बोधन गर्ने गरी आर्थिक क्षेत्रको पुनर्उत्थान तथा समृद्धि कायम राख्ने गरी बजेट विनियोजन गरेको छु ।

बजेटले लिएका नीतिले क्षेत्रगत र भौगोलिक सन्तुलन कायम गर्ने गरी समग्र बिकासको परिकल्पना गरेको छ । यस नगरको प्रथम आवधिक योजना (२०७९/०८०-२०८३/०८४) ले परिलक्षित गरेका दीर्घकालीन उद्देश्य लक्ष्य, नीति र रणनीतिलाई अंगिकार गर्दै दीर्घकालीन प्रतिफल दिन सक्ने योजनाहरु कार्यान्वयन गर्न स्रोत, साधन, प्रविधि र जनशक्ति आदिको प्रभावकारी उपयोग गर्ने रणनीति अवलम्बन गरेको छु ।

स्थानीय टोलबासीको माग, वडा समितिका निर्णय एवं सिफारिस, बिषयगत समितिबाट प्राथमिकताका साथ गरिएका सिफारिस, राजस्व परामर्श समितिको सिफारिस एवं मिति २०८१ साल असार ५ गते यसै सभाबाट स्वीकृत नीति तथा कार्यक्रममा आधारित भई योजनाको प्राथमिकीकरण गरी बजेट तर्जुमा गरेको छु । यो बजेटले एकै पटक सबै आवश्यकता पुरा गर्न नसकेता पनि सम्भव भए सम्म सबै क्षेत्रलाई समेटने प्रयास गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म चालु आ.व. ०८०/०८१ को नगरपालिकाको आर्थिक स्थिति र बजेट कार्यान्वयनको अवस्था प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

आ.व. ०८०/०८१ मा आय तर्फ रु. १ अर्ब ११ करोड ५४ लाख ८४ हजार ७ सय ७३ अनुमान गरिएकोमा हाल सम्म रु. ८९ करोड ९८ लाख २७

हजार ७ सय २५ आम्दानी भइ कूल अनुमानको ८१ प्रतिशत मात्र आम्दानी भएको छ भने व्यय तर्फ १ अर्ब ११ करोड ५४ लाख ८४ हजार ७ सय ७३ अनुमान गरिएकोमा रु ८३ करोड ४५ लाख ६२ हजार ६२ रुपैयाँ खर्च भइ कूल अनुमानको ७५ प्रतिशत खर्च भएको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

नगरपालिकाको आवधिक योजनाले लिएको दीर्घकालिन सोच "सैनामैना समृद्धिको आधार: उत्पादन, पर्यटन र पूर्वाधार" लाई पूरा गर्न आ.व. २०८१/०८२ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा देहायका उद्देश्यहरूमा आधारित रहेर तर्जुमा गरिएको छ ।

- नगरभित्र सञ्चालित बहुवर्षीय तथा अधुरा योजनाहरूमा लगानी बृद्धि गरी समग्र पूर्वाधार विकासमा जोड दिनु ।
- लागत साझेदारीमा योजना सञ्चालनलाई प्राथमिकता दिनु ।
- सामाजिक तथा आर्थिक विकासलाई जोड दिनु ।
- अव्यवस्थित वसोवासी र भूमिहीन सुकुम्वासी जग्गा नापजाँच गरी जग्गाको स्वामित्व ग्रहण गराउनु ।
- सेवा प्रवाहलाई प्रविधिमैत्री बनाउदै सुशासन र सुरक्षाको प्रत्याभूति दिलाउनु ।
- नगरपालिका अन्तरगत वसोवास गर्ने आदिवासी थारु समुदायको वसोवास क्षेत्र व्यवस्थित गर्नु ।
- निर्वाहमुखी कृषि खेती प्रणालीलाई व्यवसायिक खेती प्रणाली तर्फ उन्मुख हुन प्रेरित गर्नु ।
- नगरभित्र उत्पादन बृद्धि गर्न उत्पादनमा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाउनु ।
- वातावरण सन्तुलन कायम राख्न विपद प्रतिकार्यका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु ।
- नगरभित्र बसोवास गर्ने विभिन्न जातजातीको भाषा संस्कृति र भेषभुसाको संरक्षण गर्नु
- जनतालाई स्थानीय सरकारको अनुभूति गराउनु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

बजेटले लक्षित गरेका उद्देश्य पुरा गर्न उपलब्ध स्रोत, साधन र विभिन्न सम्भावनाको बावजूद यस नगरपालिकामा देहायका चुनौतीहरू विद्यमान रहेका छन् ।

- भू-उपयोग नीति र योजनाका आधारमा कित्तागत रूपमा जग्गाको वर्गीकरण गरी भू उपयोग नीतिलाई नगरमा पूर्ण रूपमा लागु गरी शहरीकरणलाई व्यवस्थित गराउदै सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाहरूको संरक्षण गर्ने ।
- नगरमा प्राप्त हुने सिमीत स्रोतले नागरिकका असिमित आवश्यकता पूरा गर्ने ।
- नगर यातायात गुरु योजनाले लक्षित गरेका सडकका मापदण्ड बमोजिम सडक फराकिलो बनाई हरित सडकको रूपमा विस्तार गर्ने ।
- समाजमा बढ्दो रूपमा रहेको लागु औषध दुर्व्यसनीलाई नियन्त्रण गर्ने ।
- भवन संहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी सुरक्षित घर निर्माण गर्ने ।
- गरीबी तथा बेरोजगारी समस्यालाई न्यूनीकरण गर्न निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यवसायिक कृषि प्रणालीमा रूपान्तरण गर्ने ।
- विपन्न नागरिकलाई सहज र निशुल्क रूपमा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने ।
- विश्व नै आर्थिक मन्दीको चपेटामा परेको समयमा न्युन आय भएको नगरपालिकाको राजश्वलाई बृद्धि गरी विकास निर्माणमा लगानी गर्ने ।

सभाध्यक्ष महोदय,

उपरोक्त चुनौतीहरूको बावजूद नगरवासीको सपनालाई साकार पार्न योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई नागरिकको आवश्यकता र समयानुकूल बनाउन र बजेटको सही

कार्यान्वयनमा प्रभावकारीता ल्याउन यसमा समावेश भएका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई निम्न आधारमा प्राथमिकिकरण गरी प्रस्तुत गरेको छु ।

- उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त हुने, नगरवासीलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने र गरिबी निवारणमा टेवा पुर्याउने, कृषि, पशु विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- नगरमा सञ्चालित बहुवर्षीय तथा अधुरा योजनाहरूलाई सम्पन्न गर्ने ।
- दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्ने र वातावरण संरक्षणमा सघाउ पुर्याउने योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- अव्यस्थित वसोवासी र भूमिहीन सुकुम्वासीलाई जग्गा नापजाँच गरी जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पुर्जा वितरण गर्ने ।
- कृषि, पशुपालनमा बेरोजगार युवालाई आबद्धता गर्दै स्वरोजगार र आत्मनिर्भर बनाई गरिबी न्यूनीकरण गर्ने ।
- स्थानीय साधन स्रोत र सीपबाट सञ्चालन हुने र वढि भन्दा बढी लागत सहभागिता हुने योजनालाई प्राथमिकता दिने ।
- राजस्व परिचालनमा योगदान पुर्याउने कार्यक्रमहरू सन्चालन गर्ने ।
- सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासन प्रवर्धनमा सहयोग पुर्याउने ।
- नगरका परम्परागत सांस्कृतिक र जातीय पहिचान संरक्षण र प्रवर्धन गर्ने ।
- लैगिंक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको माध्यमबाट महिला बालबालिका आदिवासी जनजाती दलित तथा अल्पसंख्यक र पिछडिएका वर्ग तथा समूदायलाई राज्यको मुलधारमा समाहित गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- नागरिक स्तरबाट उठान भएका आवश्यकता एवं अपेक्षाहरूको संवोधन गर्ने गरी योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- नगर अस्पताल सन्चालन गर्ने ।

सभाध्यक्ष महोदय,

मिति २०८१ साल आषाढ ५ गतेका दिन नगरसभाले स्वीकृत गरेको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम, नेपालको संविधानको अनुसूची ८ को एकल अधिकार तथा अनुसूची ९ बमोजिमका साझा अधिकारको सूची, मौलिक हकहरू, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारले अंगिकार गरेको नीति, संघीय तथा स्थानीय आवधिक योजना, मध्यमकालिन खर्च संरचना, दिगो विकासका लक्ष्य र नगरवासीहरूबाट प्राप्त सुझाव समेतलाई आधार लिई आ.व. २०८१/०८२ को बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म क्षेत्रगत रूपमा प्रस्तावित बजेट विनियोजन सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

आर्थिक बिकास

कृषि

१. वाली विरुवाको उत्पादन र उत्पादकत्वमा लागत कम गरी उत्पादनमा बृद्धी ल्याउनको लागि ७५ प्रतिशत अनुदानमा कृषि यन्त्र तथा उपकरणहरू र ५० प्रतिशत अनुदानमा उन्नत जातका फलफुलका विरुवा वितरण गर्नको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
२. वालीहरूमा लाग्ने विभिन्न रोग तथा किरा व्यवस्थापन तथा नियन्त्रण गर्नको लागि किटनाशक, दुशीनाशक विषादी, शुक्ष्म तत्वका साथै हिँउदे तथा वसन्ते तरकारीको वीउ निशुल्क रूपमा वितरण गर्न बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।
३. मसला वाली आलुवाली उत्पादन गर्ने कृषकहरूलाई भण्डारण गरेर राख्नको लागि ढुवानी खर्च तथा कोल्ड स्टोरमा राख्नको लागि अनुदान दिने व्यवस्था मिलाईएको छु ।

४. मह उत्पादन गर्ने व्यावसायिक कृषकहरूलाई उत्पादनको आधारमा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाएको छु ।
५. ७५ प्रतिशत अनुदानमा माटो सुधारको लागि मुङ्ग र ढैचाको वीउ वितरण गरिनेछ, कृषक समूहहरूको मागमा आधारित स्थलगत तालिम सञ्चालन गरिनेछ, विभिन्न वाली लगाउने किसानहरूको लागि क्षेत्रफलको आधारमा प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ, गुणस्तरिय वाली उत्पादनको लागि आई.पी.एम.कृषि पाठशाला संचालन गरिने छ, फलफूल र तरकारी वालीको नर्सरी स्थापना गर्ने कृषकहरूलाई प्लास्टिक टनेल र गुमोज बनाउनको लागि ७५ प्रतिशत अनुदानको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ, धान खेती प्रति कृषकहरूको उत्साहजनक सहभागिताको लागि धान दिवस कार्यक्रम संचालन गरिने छ, डिजिटल कृषि प्रविधि (जियो कृषि) मार्फत कृषकको ज्ञान, सीपमा वृद्धि विकासका लागि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यी सबै कार्यका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
६. सैनामैना नगरपालिका वडा नं. ३ मा निर्माण सम्पन्न भएको शित भण्डारलाई आ.व. ०८१/८२ मा सन्चालनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाएको छु ।
७. निर्वाहमुखी कृषि पेशालाई व्यावसायिक कृषि उत्पादनतर्फ रूपान्तरण गर्नका लागि विउ उत्पादक कृषकहरूलाई विउ, मल, कृषि औजार र यन्त्र उपकरणमा दिइने अनुदानका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
८. वास्तविक किसान पहिचान गर्नको लागि किसानहरूको सूचिकरण गरी किसान परिचय पत्र उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था गरेको छु ।
९. संघीय सरकारको साझेदारीमा आलु पकेट क्षेत्र कार्यक्रम सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

१०. सैनामैना नगरपालिकालाई कृषि पर्यटन हवको रूपमा विकास गरिनेछ यसका लागि फलफुल वगैचा विकास गर्न नदी उकास, सार्वजनिक क्षेत्र र निजी जग्गा लगायत संघ संस्थाका जग्गाहरूमा समेत फलफुलका विरुवा लगाउन कृषि व्यवसायी, आम नागरिक तथा सरोकारवालाहरूलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरेको छु ।

११. कृषिको आधार: सिचाइमा सुधार भन्ने मुल नारा अनुसार कृषि खेती अभिवृद्धि हुने गरी विद्यमान सिंचाइ संरचनाको सुदृढीकरण, सतह तथा भूमिगत सिंचाइ प्रणालीको पुर्नस्थापना तथा मर्मत सम्भारको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१२. संघीय सरकारको सहयोगमा मुर्गिया हाटबजारमा थप पूर्वाधार निर्माण गर्न बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।

१३. विस्तारै घट्टदै गएको भूमिगत पानीको सतह पुनर्भरण गरी माथि ल्याउन तथा पर्यावरण संरक्षण गर्न एक वडा एक पोखरी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु ।

उपरोक्त बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्न समग्र कृषि, जलश्रोत तथा सिंचाई क्षेत्रका लागि जम्मा रु.१ करोड ६६ लाख ४७ हजार विनियोजन गरेको छु ।

पशु बिकास

१४. पशुपंछीहरूमा लाग्ने सरुवा तथा संक्रामक, आकस्मिक तथा महामारी रोग नियन्त्रणका लागि उपचार सेवाका साथै खोप तथा प्रयोगशाला सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१५. स्वच्छ दुध, मासु उत्पादन बढाउन र लागत कम गर्न ७५% अनुदानमा हिउदे घाँसको बीउ वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

१६. "उत्पादन साथमा, अनुदान हातमा" भन्ने नाराका साथ दुध र मासु उत्पादन गर्ने कृषकलाई उत्पादनको आधारमा प्रोत्साहन सहयोग उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाएको छु ।
१७. ब्याबसायिक पशुपालक, मत्स्यपालक कृषकको फर्म दर्ता तथा नबिकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छु भने बाँझोपन भएका पशुहरुको उपचारका लागि घुम्ती सेवा सञ्चालन, नश्ल सुधार जस्ता कार्यक्रमको लागि बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
१८. ७५ प्रतिशत अनुदानमा मत्स्य तथा पशुपन्छी व्यवसायिक कृषकलाई यन्त्र उपकरण वितरणको व्यवस्था मिलाएको छु ।
१९. सामुदायिक कुकुरहरुको लागि बन्ध्याकरण उपचार तथा खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।
२०. व्यावसायिक किसानहरु सँगको साझेदारीमा भैसी प्रबर्धन कार्यक्रम संचालन गरिने छु भने संघीय तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा पशु बिमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछु ।
२१. वन कार्यालयसँग आवश्यक समन्वय गरी छाडा चौपाया नियन्त्रणको लागि सैनामैना १० मा निर्माणाधिन छाडा चौपाया व्यवस्थापन केन्द्र निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिन बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- उपरोक्त बमोजिम कार्यक्रम सञ्चाल गर्न समग्र पशु विकास क्षेत्रका लागि जम्मा रु.९३ लाख ३७ हजार विनियोजन गरेको छु ।

भूमिहीन सुकुम्वासी, भूमिहीन दलित र अव्यवस्थित बसोवासीको जग्गा नापजाँच

२२. नगर क्षेत्रभित्र बर्षौं देखि बसोवास गर्दै आएका भूमिहीन सुकुम्वासी, भूमिहीन दलित र अव्यवस्थित बसोवासीको जग्गा नापजाँच हालसम्म वडा नं. १, २, ३, ४, ७ र ८ को जग्गा नापी कार्य सम्पन्न हुने अवस्थामा रहेकोछ भने बाँकी वडा नं. ५, ६, ९, १० र ११ को नापी कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । नापी कार्यालय साँगको समन्वयमा नगर क्षेत्र भित्रका नक्सा र फिल्ड नमिलेका विभिन्न स्थानका जग्गाको पुनःनापी गर्ने गरी रु ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

सहकारी तथा बजार अनुगमन

२३. सहकारी संस्थाहरूलाई सहकारीको मुल्य, मान्यता र सिद्धान्तको परिपालना गराउन विद्यमान कानूनलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन संस्थागत विकास तथा अनुशिक्षण कार्यक्रम सन्चालन गर्न, सहकारी संस्थाहरूको अनुगमन नियमनलाई निरन्तरता दिन र सहकारी संस्थाहरूमा संस्थागत सुशासन, लगानीको सुरक्षा र सदुपयोग गर्न तथा बजारमा उपभोग्य बस्तुहरूको गुणस्तर कायम गर्नको लागि नियमित बजार अनुगमन गर्न रु ८ लाख विनियोजन गरेको छु ।

उद्योग, श्रम तथा रोजगार कार्यक्रम

२४. संघ, प्रदेश र नगरपालिकाको साझेदारीमा निर्माणाधिन औद्योगिक ग्राम निर्माण गर्न बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

२५. उद्यमी महिलाहरूद्वारा उत्पादन गरिएका वस्तुहरूको बजारीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि कोसेली घर निर्माण गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२६. आ.व. २०८१/०८२ देखि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाउन सामुदायिक आयोजनामा सैनामैना नगरपालिकाको लागत साझेदारीका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२७. बेरोजगार व्यक्तिहरूको तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण गरी रोजगार सुचना व्यवस्थापन प्रणालीमा बेरोजगारको सूची अद्यावधिक गर्न, रोजगारीका अवसरहरूको पहिचान गर्न, रोजगार रणनीति तर्जुमा गर्न र रोजगारी सिर्जना गर्ने गरी बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२८. वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूको लागि श्रम स्वीकृत र पुनः श्रम स्वीकृतिको सहजिकरण गर्न, वैदेशिक रोजगारमा जाने व्यक्तिलाई नगरपालिकाको रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचिकृत गर्न र रोजगार सेवाकेन्द्र मार्फत पासपोर्ट र राष्ट्रिय परिचयपत्रको निशुल्क रूपमा अनलाईन फाराम भर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

उद्योग, श्रम तथा रोजगार तर्फ कुल रु २ करोड ७ लाख १७ हजार विनियोजन गरेको छु ।

सामाजिक बिकास

स्वास्थ्य

२९. नागरिकको आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच सुनिश्चितताको लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको साझेदारीमा सैनामैना वडा नं ४ मा निर्माण सम्पन्न भएको १५ शैय्याको नगर अस्पताल सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

३०. संघीय सरकारको सहयोगमा सैनामैना नगरपालिकाको वडा नं ११ मा सालझण्डी स्वास्थ्य चौकीको नयाँ भवन निर्माण गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिनेछ भने वडा नं १ र ७ मा निर्माणाधिन अधुरो रहेका आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र भवन निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याउनको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु

३१. आधारभुत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि स्वास्थ्य संस्था मार्फत निःशुल्क वितरण गरिने औषधि खरिद गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३२. घरमा हुने सुत्केरीलाई शुन्य अवस्थामा ल्याउनका लागि पर्रोहा स्वास्थ्य चौकीमा रहेको २४ घण्टे बर्थिङ् सेन्टरलाई व्यवस्थित गर्न, दुधराक्ष स्वास्थ्य चौकी र सालझन्डी स्वास्थ्य चौकीमा बर्थिङ् सेन्टर सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।
३३. "कोख देखि शोक सम्म नगर सरकार" भन्ने नीतिलाई अवलम्बन गर्दै स्वास्थ्य सस्थामा सुत्केरी हुनलाई प्रोत्साहन गर्न तथा सुत्केरी र नवजात शिशु स्वास्थ्य, पोषण र सरसफाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
३४. नसर्ने रोग तथा मानसिक स्वास्थ्य समस्याको बढ्दो दरलाई रोकथाम गर्नको लागि समुदायमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्न, ४० वर्ष माथिका नागरिकमा किड्नीको समस्या समयमा पहिचान गर्नको लागि स्क्रिनिंग कार्यक्रम सन्चालन गर्न र पाठेघरको मुखको क्यान्सरको नियमित स्क्रिनिंग गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
३५. ७० वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति, गर्भवती तथा सुत्केरी महिला, अति गरिब तथा विपन्न नागरिकहरूलाई रुपन्देही जिल्लाभित्रका स्वास्थ्य संस्थामा जानको लागि निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु ।
३६. थारु समुदायमा मात्र हुने वंशाणुगत रोग सिकलसेल एनिमिया तथा थालासेमियाको समयमै पहिचान गर्नको लागि स्क्रिनिंग तथा जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

३७. जनावरको टोकाइबाट लाग्ने रेविज रोगको रोकथामका लागि पर्रोहा स्वास्थ्य चौकीमा संचालित एन्टी रेविज भ्याक्सिन लगाउने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु साथै क्षयरोग र कुष्ठरोगका विरामीलाई समयमै पहिचान गरी उपचारको दायरामा ल्याउनको लागि स्क्रिनिंग शिविरहरू संचालन गर्ने व्यवस्था गरेको छु । स्वास्थ्य सेवामा नागरिकको आउट अफ पकेट एक्सपेन्डिचर (Out of Pocket Expenditure) लाई कम गर्न स्वास्थ्य विमामा दर्ता नभएका जेष्ठ नागरिक लगाएतका सबै नगरवासीलाई स्वास्थ्य विमाको पहुँचमा ल्याउन, सबै महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूको निःशुल्क स्वास्थ्य विमा गर्न र स्वास्थ्य बिमा सम्बन्धी सेवा सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।
३८. किशोरीहरूमा हुने रक्तअल्पता कम गर्नको लागि साप्ताहिक आइरन, फोलिक एसिड खुवाउने कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ साथै सबै किशोरीको रक्तअल्पता परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
३९. स्वास्थ्य सम्बन्धी तथ्यांक व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित र गुणस्तरीय बनाइ तथ्यपरक योजना तर्जुमा गरी सो को आधारमा तथ्यांक व्यवस्थापनलाई डिजिटलाइज गरिनेछ । राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम (पोसाक प्रोत्साहन र यातायात खर्च) र मातृ तथा नवजात शिशुको स्वास्थ्य सुधारका लागि महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविकाले पुर्याएको योगदानको उच्च मुल्यांकन गरी प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
४०. मृगौला प्रत्यारोपण गरेका, डायलाइसिस गराइरहेका, क्यासर रोगी र मेरूदण्ड पक्षघातका विरामीहरूलाई औषधि उपचार खर्च बापत मासिक रु ५ हजार दरले उपलब्ध गराउने गरी बजेटमा आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।
४१. प्रजनन स्वास्थ्य तथा सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरी प्रजनन उमेरका किशोरी तथा महिलाहरूको लागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्न र मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, रक्तसंचार,

न्यानो झोला, सुरक्षित निशुल्क गर्भपतन र नवजात शिशुको निशुल्क उपचार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

४२. प्राकृतिक विधिबाट दीर्घ रोगीहरूको उपचारमा सहयोग पुर्याउन सैनामैना १ बनकट्टामा निर्मित पदमपाणि योग तथा प्राकृतिक चिकित्सालय र वडा नं ८ मा रहेको नागरिक आरोग्य केन्द्र सञ्चालनको लागि सहयोग गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु । साथै लागत साझेदारीमा आँखाको उपचार तथा मोतियाविन्दुको अपरेसन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

नागरिकहरूको आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको प्रत्यभुति र सोको पहुचमा सुनिश्चितता गर्नका लागि समग्र स्वास्थ्य क्षेत्रका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न जम्मा रु ६ करोड ७२ लाख १९ हजार विनियोजन गरेको छु ।

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

४३. प्रारम्भिक बालबिकास देखि कक्षा ५ सम्मका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा तयार गरिएको स्वास्थ्य वर्धक दिवा खाजा खाने व्यवस्थालाई थप व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाउन नगरपालिकाबाट प्रति विद्यार्थी रु ५ थप गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिएको छु ।

४४. सामुदायिक विद्यालयका कर्मचारी तथा बालबिकासका सहजकर्तालाई प्रोत्साहन गर्न नगरपालिकाबाट थप बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

४५. विद्यार्थीको मूल्याङ्कनलाई विश्वसनीय बनाई शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न आधारभूत तहको नगरस्तरीय परीक्षा सञ्चालन गर्न, बालमैत्री सिकाई सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्न र अनौपचारिक महिला विद्यालय, सामुदायिक सिकाई केन्द्र,

सुस्त मनस्थिति बालविद्या मन्दिर तथा धार्मिक विद्यालय सन्चालन तथा प्रोत्साहन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

४६. सैनामैना नगर भित्रका विद्यालयहरूका आवश्यकता र मागमा आधारित रही शिक्षक, विद्यार्थी, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धिका साथै विद्यार्थीहरूको चौतर्फी विकासमा सहयोग गर्न तथा विद्यार्थीहरूलाई किताबी ज्ञानको अलावा अन्य व्यवहारिक ज्ञान दिलाउन क्रेडिट आवर (Credit Hour) मा फरक नपर्ने गरी प्रत्येक शुक्रबारको दिनलाई बुक फ्री डे (Book Free Day) घोषणा गरी विद्यार्थीको प्रतिभा प्रस्फुटन गर्न सिकाई चौतारी कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्था गरेको छु ।

४७. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत सबै छात्राहरूलाई आवश्यक पर्ने सेनेटरी प्याड निःशुल्क रूपमा उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु र संस्थागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत छात्राहरूलाई समेत सेनेटरी प्याड उपलब्ध गराउन आवश्यक प्रवन्ध गरेको छु । त्यसैगरी छात्रा, दलित तथा अपाङ्ग विद्यार्थीलाई दिइदै आएको छात्रवृत्ति, पशुपति मा.वि. प्राविधिक धार छात्रवृत्ति, वाली विज्ञान अध्ययन छात्रवृत्ति, लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालयलाई स्नातकोत्तर अध्ययन छात्रवृत्तिका लागि समेत आवश्यक बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।

४८. नगर भित्रका विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्नका लागि नगरस्तरमा विद्यालय गुणस्तर मापदण्ड बनाउने, आधारभूत तहको स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गर्ने, शैक्षिक विकासका लागि नगर शिक्षा योजना निर्माण गर्ने, बालबालिकाहरूको सिकाइ अभिवृद्धि गरी शैक्षिक गुणस्तर सुदृढिकरण गर्न विद्यालयहरूमा विज्ञान प्रयोगशाला, पुस्तकालय तथा सूचना प्रविधिको पूर्वाधार लगायतका सुविधाहरूको विकास गर्न र प्राविधिक धार सञ्चालन भएका विद्यालयहरूलाई थप प्रोत्साहित गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

४९. नगरमा पछाडि परेका समुदायका छोरीहरूको उत्थानको लागि छोरी शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ भने वालवालिकाको सर्वाङ्गीण विकास गर्नको लागि नगर प्रमुखसँग वालवालिका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै यसका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन प्रस्ताव गरेको छु ।
५०. संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा नगर भित्रका विभिन्न सामुदायिक विद्यालयहरूका अधुरो रहेका भवन तथा संरचनाहरूलाई निर्माण सम्पन्न गर्न विशेष प्राथमिकता दिएको छु भने संघीय सरकारको सहयोगमा नमुना विद्यालय तथा विशेष विद्यालयहरूमा स्वीकृत गुरुयोजना अनुरूप पूर्वाधार निर्माण तथा अन्य शैक्षिक विकासका कार्यलाई अगाडि बढाउन आवश्यक बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।
५१. शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्नका लागि सामयिक रूपमा प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिसँग अन्तरक्रिया गर्न र सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न विद्यालयका प्रधानाध्यापक, शिक्षक र कर्मचारी बीच कार्यसम्पादन करार गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । त्यसै गरी सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको संख्या समेतलाई मध्यनजर गरी शिक्षकहरूको दरबन्दी मिलान गर्न आवश्यक प्रवन्ध गरेको छु ।
५२. सामुदायिक विद्यालयहरूलाई आ.इ.सि.टि. केन्द्र निर्माण गर्नका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
५३. स्वास्थ्यका लागि खेलकूद राष्ट्रका लागि खेलकूद अभियानलाई सार्थक बनाउन नगरस्तरीय खेलकूद समिति मार्फत खेल संचालन गर्न र लागत साझेदारीमा नगर स्तरीय फुटबल, भलिबल र ब्याडमिन्टन खेल सञ्चालन गर्ने गरी बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।

५४. स्वस्थ नागरिक, स्वस्थ नगर भन्ने नीतिलाई अंगिकार गरी एक वडा एक खुला व्यायमशाला निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु ।
५५. ठूला खेल पूर्वाधार अन्तरगत गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट रङ्गशाला, मुर्गियास्थित राष्ट्रिय फुटवल रङ्गशाला निर्माण गर्न बजेट विनियोजन प्रस्ताव गरेको छु ।
५६. नगरभित्र शैक्षिक क्रियाकलापमा एकरूपता कायम गर्न शैक्षिक क्यालेन्डर निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन र वर्षका उत्कृष्ट सिकाइ गर्ने विद्यालय र उत्कृष्ट शिक्षकलाई सम्मान गर्न आवश्यक प्रवन्ध मिलाएको छु ।

नगर भित्रको शैक्षिक अवस्थालाई सुधार गरी शिक्षण सिकाइ अभिवृद्धि गर्दै शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्न समग्र शिक्षा युवा तथा खेलकुद तर्फ कूल जम्मा रु २८ करोड ४६ लाख ७७ हजार विनियोजन गरेको छु ।

महिला तथा बालबालिका (लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण)

५७. सामाजिक न्याय र समताका लागि सकारात्मक विभेदको नीति अनुरूप हाल सञ्चालन गरिदै आएको क्षमता विकास तथा स्वरोजगार कार्यक्रम सन्चालन, विधवा तथा एकल महिला, द्वन्द्वपीडित तथा हिंसापीडित महिला, बेरोजगार तथा अति पिछडिएका व्यक्ति र विपन्न समुदायका महिलालाई लक्षित गरी कार्यक्रम सञ्चालन र यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरूलाई समुदाय स्तरमा स्थापित गर्न तथा आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न गराउन नियमित कार्यक्रम गर्ने गरी आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
५८. नगरपालिकालाई बालमैत्री बनाउन बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धन सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

५९. अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण कार्यलाई थप ब्यवस्थित गर्दै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको क्षमता विकास तथा व्यवसाय मुलक तालिमलाई सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । अपाङ्ग वर्गका अति विपन्न ब्यवसायीलाई व्यवसाय प्रबर्धनमा थप टेवा पुर्याउन उपकरणको ब्यवस्था तथा अपाङ्गताको प्रकृतिको आधारमा सहायक सामाग्रीको ब्यवस्था मिलाउने गरी बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।
६०. समाजमा रहेको जातीय छुवाछुत प्रथालाई उन्मुलन गराउन जातिय विभेद तथा छुवाछुत विरुद्धको दिवस तथा छुवाछुत विरुद्धका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै दलित समुदायलाई सामाजिक आर्थिक रुपमा सशक्त बनाउन सिपमुलक तथा आय आर्जनका कार्यक्रमहरू संचालन गर्न आवश्यक बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।
६१. महिलाहरूलाई उद्यम र सीपको माध्यमबाट सशक्तिकरण गरी उद्यमी र आत्मनिर्भर बनाई रोजगारी तथा स्वरोजगार सृजना गर्ने र सोको माध्यमबाट गरिवी निवारणमा सहयोग पुर्याउन सञ्चालित महिलासंग उप प्रमुख कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई आवश्यक बजेटको प्रस्ताव गरेको छु ।
६२. सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट गरिबी न्युनिकरण गर्ने उद्देश्यले सैनामैना नगरपालिकामा सञ्चालित स्थानीय विकास कोष कार्यक्रम अन्तरगत सकारात्मक विभेद नीति अबलम्बन गरी “संगठन, बचत र सीप” विकासको माध्यमबाट समुदायमा रहेका दलित, जनजाति, आदिवासी, विपन्न, पिछडिएका बर्ग तथा अन्य व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी सामाजिक, आर्थिक शसक्तिकरणको लागि चेतनामुलक, क्षमतामुलक र सीपमुलक जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

लक्षित वर्गको ससक्तिकरण गरी मुल प्रवाहिकरण गर्नका लागि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका कार्यक्रम सन्चालन गर्नको लागि रु १० लाख ७५ हजार विनियोजन गरेको छु ।

धर्म, संस्कृति संरक्षण तथा पर्यटन

६३. नगर क्षेत्र भित्र रहेका ऐतिहासिक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न संघीय सरकार र नगरपालिकाको सहकार्यमा परोहा परमेश्वर बोलवम धामको मुल मन्दिर र सतल निर्माण सम्पन्न भईसकेकोले मन्दिरको गुरुयोजनाले लक्षित गरे अनुसारका थप पुर्वाधार निर्माण गर्न बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।

६४. धार्मिक परम्परा अनुसार काज किरिया गर्ने स्थान नभएका र घर बहालमा बसोबास गर्ने ब्यक्तिहरुलाई लक्षित गरी वडा नं ४ मा निर्माणधिन सामाजिक संस्कार भवनको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नका लागि बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।

६५. विभिन्न जातजातिहरुको धर्म, कला, संस्कृति, भेषभुषा संरक्षण गर्न विशेष कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न र ऐतिहासिक भड्सा महोत्सव सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

६६. नगरपालिका र प्रदेश सरकारको साझेदारीमा बोलवम पार्क पहुँच मार्ग एवं अन्य पूवाधार निर्माण गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

६७. नेपाली सेना सँगको सहकार्यमा सैनामैना ११ मा सैनामैना पार्क निर्माणको व्यवस्था मिलाएको छु भने सैनामैना १ मा खुला व्यायामशाला तथा सैनामैना नमुना पार्क निर्माणको लागि बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।

समग्र धर्म, संस्कृति संरक्षण तथा पर्यटन तर्फका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नको लागि रु २ करोड १५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

पूर्वाधार विकास तर्फ

६८. नगरको पूर्वाधार विकासमा संघ, प्रदेश र नगरपालिका बीच अन्तरतह र सो अन्तरगतका निकायहरूसंग समन्वय गरिनेछ । सडक पूर्वाधारलाई गुणस्तरीय र सुरक्षित बनाइ ग्रामिण आदिवासी समुदाय, प्रशासनिक, पर्यटकीय र आर्थिक केन्द्रलाई सडक सञ्जालले जोड्ने गरी संघ, प्रदेश र नगरपालिकाबाट बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
६९. संघीय सरकार र नगरपालिकाको लागत साझेदारीमा सञ्चालन हुने गरी समपुरक तर्फ स्वीकृत बहुवर्षिय योजना अन्तरगत सिसौडाँडा देखि रन्यौरा हुँदै लेडुँवा कुस्मा सडक कालोपत्रेको लागि बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।
७०. एसियाली विकास बैंकको सहयोगमा संघीय सरकारको अनुदान, नगर विकास कोषको ऋण सहयोग र नगरपालिकाको साझेदारीमा नगरको गौरव योजनाको रूपमा रहेको बहुवर्षिय स्वीकृत योजना अन्तरगत सैनामैना चक्रपथको सालझण्डी सडकखण्ड र उक्त सडकसँग जोडिएका पहुँच मार्ग निर्माणको लागि रु ३१ करोड ७९ लाख २८ हजार विनियोजन गरेको छु ।
७१. सैनामैना चक्रपथको वडा नं १ र २ को बाँकी खण्ड तत्काल निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरी प्रदेश सरकार मार्फत बजेट व्यवस्था गरेको छु । प्रदेश सरकारको सहयोग र समन्वयमा वडा नं. ३ पूर्वी गंगानगर पुल, वडा नं. ४ कुस्माको पुल, वडा नं. ६ इंगुरिया पुल, र वडा नं.१० चक्रपथमा रहेको वेम्टेनीको पुल निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
७२. "उज्यालो शहर: सैनामैनावासीको रहर" भन्ने अवधारणा अनुरूप नगरपालिका अन्तरगतका मुख्य तथा सहायक मार्गहरूमा नेपाल विद्युत प्राधिकरण सँगको सहलगानीमा रातको समयमा आवतजावतमा सहजता ल्याउन, अप्रिय घटना

नियन्त्रण गर्न र शहरी सौन्दर्यता समेत अभिवृद्धि गर्न स्मार्ट सडक बत्ती जडान गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

७३. आदिवासी थारु सामुदायको पहिचान, संस्कृती र संस्कारलाई समेत असर नपर्ने गरी थारु गाउँमा रहेका सडकको दायाँबायाँ नाली र सडक बत्ती सहित टायल विछ्याउने कार्य मार्फत वातावरणमैत्री उज्यालो नमूना गाउँ कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई थप क्षेत्रमा समेत विस्तार गर्न रु १ करोड विनियोजन गरेको छु ।
७४. वडा नं. १ मा प्रदेशस्तरको ज्येष्ठ नागरिक ग्राम निर्माण गर्न संघीय सरकार मार्फत बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
७५. नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुको थप पूर्वाधार निर्माण गर्न र वडा कार्यालय पहुँच मार्ग निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
७६. स्थानीय बिकासमा उपभोक्ताहरुको अपनत्व हुने गरी ५०/५० प्रतिशतको लागत साझेदारीमा मागमा आधारित पूर्वाधार निर्माण कार्यको थालनी गर्न बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।
७७. संघीय सरकारको सहयोगमा निर्माण गर्ने गरी सैनामैना ६ सिद्धार्थ टोलमा नाला तथा सडक स्तरउन्नती, वडा नं ५ प्रगतीटोल स्थीत मालिका पथ कालोपत्रे, घमाहा खोला सेरुवा सडक अन्तरगत सयपत्री पथ स्तरउन्नती जस्ता योजना सञ्चालन गर्न बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
७८. प्रदेश सरकारको सहयोगमा सशर्त कार्यक्रम तर्फ सरस्वती मा.वि. भवन निर्माण, सैनामैना २ अन्तरगत बुढाथोकी राइस मिल देखी उत्तर चक्रपथ जोड्ने सडक निर्माण, सैनामैना १० मा पर्ने पानवारी फुटवल ग्राउण्ड र कम्पाउण्ड वाल निर्माण, वडा नं ३ मा रेहको जनज्योति आ.वि. कम्पाउण्ड वाल निर्माण, वडा नं १ वनकट्टामा रहेको अधुरो कवर्डहल निर्माण, सैनामैना २ अन्तरगत

किचकिने खहरे खोला संरक्षण तथा रिटेनिङ्ग वाल निर्माण (मिना क्षेत्रीको घर अगाडी) , सैनामैना ३ को सुन्दर टोल जाने खोलामा कज-वे निर्माण, सैनामैना १ को खन मस्ट बराह पूर्वाधार विकास निर्माण कार्यको लागि बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

७९. नदीजन्य पदार्थ निकासीबाट प्राप्त हुने राजश्वको १० प्रतिशत रकम सम्बन्धित वडाको पूर्वाधार विकासमा लगानी गरिदै आएकोमा २०८१/८२ देखी शत प्रतिशत वृद्धि हुने गरी आवश्यक बजेट विनियोजन प्रस्ताव गरेको छु ।

८०. नगर क्षेत्र भित्र सञ्चालित भवन तथा सडक पूर्वाधार तर्फ मर्मत सम्भारको लागि मर्मत सम्भार कोष मार्फत रु ३५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

८१. नगरभित्रका पुरानो सडकहरु मर्मत गर्न सडक बोर्ड नेपाल र नगरपालिकाबाट जम्मा रु १ करोड ७ लाख विनियोजन गरेको छु ।

नगर क्षेत्रभित्र भौतिक पूर्वाधार विकास अन्तर्गत यातायात पूर्वाधार तर्फ रु ४३ करोड ४७ लाख ६९ हजार, भवन पूर्वाधार तर्फ १ करोड ५९ लाख २८ हजार, उर्जा विकास तर्फ १८ लाख ७४ हजार र सम्पदा पूर्वाधार तर्फ रु ५० लाख २२ हजार गरी कूल रु ४५ करोड ७५ लाख ९३ हजार विनियोजन गरेको छु ।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

८२. नगर भित्रका मुख्य सडकहरु मुर्गिया-लुम्बिनी सडक, कलौनी- लुम्बिनी सडक, सैनामैना चक्रपथ, सैनामैना मेजर सडक, सालझण्डी-ढोरपाटन सडक, रानीवगिया-वोलवम सडक जस्ता ठूला तथा महत्वपूर्ण सडकहरुमा वातावरणीय सुन्दरताका निम्ति सुगन्धित सदावहार फुल्ने विरुवा रोपी ग्रीनबेल्ट निर्माण गर्ने कार्यको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

८३. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई थप प्रभावकारी बनाउदै नगर क्षेत्र भित्र आई पर्ने नदी कटान, डुवान र पहिरो जस्ता प्रमुख विपद् जन्य घटनाहरूको जोखिम व्यवस्थापन गर्न र वन डढेलो, बाढी, सुख्खा खडेरी न्यूनीकरण जस्ता विपद् न्यूनीकरण गर्न विपद् व्यवस्थापन कोष मार्फत सञ्चालन हुने गरी रु ५७ लाख ५५ हजार विनियोजन गरेको छु ।
८४. नगरपालिका र नेपाल रेडक्रस सोसाईटीको सहलगानीमा SUPER परियोजना मार्फत सञ्चालन भईरहेका जलवायु परिवर्तन उत्थानशील सहितको विपद् पूर्व तयारी जोखिम आँकलन, जोखिम पूर्व चेतावनी, विपद् प्रतिकार्यको तयारी तथा विपद् न्यूनीकरण र पुनर्लाभिका क्रियाकलापहरूलाई निरन्तरता दिन समपुरक कोष मार्फत बजेट विनियोजन गरेको छु ।
८५. आगलागिबाट हुने जनधनको क्षतिलाई समयमै नियन्त्रण गर्न चार पालिकाको संयुक्त प्रयास र आर्थिक सहयोगमा गठित अन्तर स्थानीय तह विपद् व्यवस्थापन तथा वारुणयन्त्र सञ्चालनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
८६. समृद्धिका लागि वन परियोजना अन्तरगत निजी तथा सार्वजनिक जग्गामा कृषि वन प्रणालीमा आधारित वृक्षारोपण गरी जल तथा माटो संरक्षणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न रु ६४ लाख विनियोजन गरेको छु ।
८७. राष्ट्रिय राजनीतिमा अमूल्य योगदान पुर्याउनु भएका स्व. विपि कोईराला र स्व. पुष्पलाल श्रेष्ठको स्मृति दिवसको अवसरमा तारवार सहितको वृक्षारोपण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन बजेट विनियोजन गरेको छु ।
८८. अल्पकालीन रूपमा सैनामैना ९ पिपलडाडामा फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्नको लागि फोहोरमैला व्यवस्थापन कोष मार्फत रु ४० लाख विनियोजन गरेको छु ।

नगरको खानेपानी सरसफाई, वन वातावरण र विपद व्यवस्थापनको लागि माथि उल्लेखित रकम सहित यस क्षेत्रका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न रु २ करोड २४ लाख ५५ हजार प्रस्ताव गरेको छु ।

सुशासन तथा सेवा प्रवाह

८९. नगरपालिका मार्फत गरिने न्यायिक निरूपणको लागि न्यायीक समितिका पदाधिकारी, सूचिकृत मेलमिलाप कर्ता, जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई मेलमिलाप सम्बन्धी पुर्नताजगी तथा क्षमता बिकास सम्बन्धी तालिम सञ्चालन तथा परिचालन गर्न रु ८ लाख विनियोजन गरेको छु ।
९०. आ-आफ्नो टोलमा सरसफाई गर्न टोल विकास संस्थालाई परिचालन गरी नगरपालिका भित्रका खानेपानी तथा सरसफाई संस्थाहरूको सहयोगमा सरसफाइ अभियान सन्चालन गर्नको लागि टोल बिकास संस्था सञ्चालन तर्फ रु २४ लाख विनियोजन गरेको छु ।
९१. नगरभित्र हुने गतिविधिलाई जनता समक्ष पुर्याउन सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण र योजनागत रूपमा सार्वजनिक परीक्षणको व्यवस्था मिलाउन र स्थानीय रेडियो तथा टेलिभिजन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
९२. सार्वजनिक जवाफदेहिता कायम गर्न सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाउन विभिन्न ऐन, नियम, विनियम, कार्यविधि, निर्देशिका र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयन गर्न बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
९३. भवन निर्माण प्रविधि, भवन संहिता र भवन मापदण्ड सम्बन्धी जनप्रतिनिधि, टोल बिकास संस्था र डकर्मीहरूलाई आवश्यक अभिमुखिकरण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

९४. घर नक्सा डिजिटाइजेसन कार्यलाई निरन्तरता दिईनुको साथै घर नक्सा पास प्रकृत्यालाई व्यवस्थित तथा थप प्रभावकारी बनाउन EBPS(Electronic Building Permit System) लाई पुर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउन बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
९५. नगर तथा वडा कार्यालयहरूमा आवश्यक फर्निचर तथा कम्प्युटर प्रिन्टरको व्यवस्था मिलाई प्रविधिमैत्री कार्यालय निर्माण गर्न बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
९६. सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई थप पारदर्शी र प्रभावकारी तथा प्रविधिमैत्री बनाउन लाभग्राहीहरूलाई राष्ट्रिय परिचयपत्रसँग आबद्ध गरी वायोमेट्रिक प्रणाली मार्फत दर्ता तथा नवीकरणको व्यवस्था गर्न र एम आई एस सेवा इकाई सञ्चालन गर्ने गरी बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
९७. ६८ वर्ष माथिका ज्येष्ठनागरिक, दलित ज्येष्ठनागरिक, एकल महिला, विधवा महिला, अपाङ्ग, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति र दलित बालबालिकाले पाउने सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली मार्फत सोझै लाभग्राहीको खातामा जम्मा हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।
९८. अनलाइन मार्फत सञ्चालन गरिएको व्यक्तिगत घटना दर्तालाई थप प्रभावकारी बनाउन जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको क्षमता विकास गराउने व्यवस्थाको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।
९९. साविकमा तथ्याङ्क संकलन गरेको गुगलमा आधारित डिजिटल हाउस नम्बरीङ् कार्यलाई निरन्तरता दिन डिजिटल नगर सूचना प्रणालीमा आबद्ध गरी थप भएका नयाँ घरधुरीको विवरण संकलन तथा अद्यावधिक गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१००. प्रदेश सरकारबाट स्थानीय सेवा सम्बन्धी ऐन कानून निर्माण भइरहेकोले ऐन नियमको परिधि भित्र रही कर्मचारीहरूको कार्यविवरण सहितको सङ्गठन संरचना व्यवस्थापन (O&M) सर्भेक्षणको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१०१. नगरपालिकामा कार्यरत करार कर्मचारीको सेवा करारलाई निरन्तरता दिदै हाल सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु ।
१०२. आफ्नो काम प्रति जिम्मेवारी, उत्तरदायी र उत्प्रेरीत गर्न नगरपालिका तथा अन्तरगत कार्यरत उत्कृष्ट कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गरिनुका साथै नगरपालिकाबाट प्रदान गरिदै आएको प्रोत्साहन सुविधालाई निरन्तरता दिएको छु ।
१०३. राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्न र कर प्रणालीलाई थप व्यवस्थित बनाउन नगर क्षेत्रभित्र लिइने सबै प्रकारका करहरूलाई स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SUTRA) मा आवद्धता गरी राजस्व संकलन गर्न र राजस्व असुली प्रकृयालाई थप प्रभावकारी बनाउन राजस्व प्रशासन तर्फ आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१०४. जनप्रतिनिधिहरू र कर्मचारीहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम प्रदान गरी संस्थागत सुदृढिकरण तथा सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त, व्यवस्थित र थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।
१०५. नगरपालिका र सो मातहतका कार्यालयबाट प्रवाह हुने सबै किसिमका सेवा प्रवाहलाई जनमुखी, जवाफदेही, पारदर्शी, समावेशी तथा जनसहभागिता मुलक बनाई त्यसको प्रतिफल सर्वसाधारणलाई उपलब्ध गराउन कानूनको शासन, भ्रष्टाचारमुक्त चुस्त प्रशासन, विकेन्द्रिकरण, आर्थिक अनुशासन तथा सार्वजनिक कार्य र स्रोतको कुशल व्यवस्थापन जस्ता असल शासनका आधारभूत मुल्य र

मान्यतालाई आत्मसात गरी सर्वसाधारणले पाउनु पर्ने सेवा छिटो छरितो तथा कम खर्चिलो ढङ्गबाट पाउने व्यवस्था मिलाएको छु ।

१०६. नगरले लिएका कर सम्बन्धी नीति नियम अनुकूल समयमा कर बुझाउने बानीको बिकास गर्न र कर राजश्व सम्बन्धी जानकारी गराउन करदाता शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

सैनामैना नगरपालिकाका जनता लाई नगरको मुख्य उद्देश्य बमोजिम सेवा प्रदान गर्न समग्र रुपमा सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र र कार्य सञ्चालन तथा सेवा प्रवाह तर्फ माथि उल्लेखित रकम समेत गरी रु १८ करोड ६२ लाख ५२ हजार विनियोजन गरेको छु ।

राजश्व प्रशासन तथा छुट सम्बन्धी व्यवस्था

१०७. नगरवासीको आर्थिक जीवनमा असर नपर्ने गरी करका दरहरुमा समयानुकूल परिमार्जन गरी नयाँ क्षेत्र विस्तार गरेको छु ।

१०८. सैनामैना नगर क्षेत्रभित्र कर तिर्ने दायित्व भएका करदाताहरु मध्ये सबै भन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

१०९. आ.व ०८१/०८२ को पहिलो चौमासिक भित्र व्यवसाय कर, वहाल कर, सम्पत्ति कर, मालपोत तथा भूमिकर, बहाल विटौरी र पूर्वाधार विकास शुल्क एकमुस्ट बुझाएमा १० प्रतिशत छुटदिने व्यवस्था मिलाएको छु ।

वडागत विनियोजन तर्फ: बिकेन्द्रिकरणको सिद्धान्त अनुरूप वडालाई दिएको सीमा भित्र रही सम्बन्धित वडाको सिफारिस बमोजिम वडा नं १ को लागि रु ७९ लाख ५३ हजार, वडा नं. २ को लागि रु ५७ लाख ६४ हजार, वडा नं. ३ को लागि रु ५६ लाख ८४ हजार, वडा नं. ४ को लागि रु ७० लाख ४४ हजार , वडा नं. ५ को लागि रु ७० लाख ८ हजार, वडा नं. ६ को लागि रु ६९ लाख ४० हजार,

वडा नं. ७ को लागि रु ५० लाख ६३ हजार, वडा नं. ८ को लागि रु ५२ लाख ६४ हजार, वडा नं. ९ को लागि रु ५४ लाख ३९ हजार, वडा नं. १० को लागि रु ७५ लाख ७ हजार र वडा नं. ११ को लागि रु ६४ लाख २८ हजार गरी जम्मा रु ७ करोड १ लाख वडाका योजना तथा कार्यक्रमको लागि विनियोजन गरेको छु ।

क्षेत्रगत विनियोजन

१ आर्थिक विकास तर्फ रु ६ करोड ८५ लाख १ हजार

२ सामाजिक विकास तर्फ ३६ करोड ६४ लाख ७१ हजार

३ पूर्वाधार विकास तर्फ ४५ करोड ७५ लाख ९३ हजार

४ वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन २ करोड २४ लाख ५५ हजार

५ सुशासन तथा अन्तर सम्बन्धित क्षेत्र र कार्यालय सञ्चालन तर्फ १८ करोड ६२ लाख ५२ हजार

जम्मा रु १ अर्ब १० करोड १२ लाख ७२ हजार

उपरोक्त आय-व्यय गत वर्षको आय-व्ययको तुलनामा ३३.४४ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ । जसमा सामाजिक सुरक्षा तर्फको रकम समावेश गरिएको छैन ।

सभाध्यक्ष महोदय, नगरसभाका सदस्यज्यू हरू ,

आगामी आ.व. का लागि कुल रु १ अर्ब १० करोड १२ लाख ७२ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

उपरोक्त बमोजिमको विनियोजनमा चालु तर्फ रु ५१ करोड ३२ लाख ५० हजार ५ सय सय (४६.६०%) (जसमा शिक्षक, विद्यालय कर्मचारीको तलब तथा

कार्यालय सञ्चालन खर्च, स्वास्थ्यकर्मीको तलब भत्ता, नगरपालिका तर्फको प्रशासनीक खर्च, जनप्रतिनिधिहरुको सुविधा, कर्मचारी तलब भत्ता, भूमिहिन दलित तथा अव्यवस्थित जग्गाको नाप जाँच खर्च र विषयगत शाखा शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि तथा पशु विकास शाखा, महिला बालबालिका शाखा, समेतको खर्चलाई समावेश गरिएको छ ।) र पूजिगत तर्फ रु ५८ करोड ८० लाख २१ हजार ५ सय (५३.४०%) व्यय अनुमान गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय, नगर सभाका सदस्यज्यू,

माथि प्रस्ताव गरिएको समग्र योजना तथा कार्यक्रमको लागि विनियोजन गरेको बजेटको लागि खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरु प्रस्तुत गर्दछु । आन्तरीक स्रोत तर्फ रु १० करोड ३७ लाख ४३ हजार, नेपाल सरकार तर्फ सशर्त अनुदान रु ३१ करोड ७८ लाख ७२ हजार, वित्तीय समानीकरण अनुदान रु १२ करोड ७४ लाख, समपुरक अनुदान रु ५५ लाख, राजश्व बाँडफाँड रु १३ करोड ५५ लाख, र अन्य अनुदान(सडक बोर्ड नेपाल तथा औधोगीक ग्राम) रु १ करोड ७२ लाख, प्रदेश सरकार तर्फ वित्तीय समानीकरण अनुदान रु ८४ लाख ६९ हजार, राजश्व बाँडफाँड रु १ करोड २९ लाख ८८ हजार, सशर्त अनुदान रु १ करोड ४० लाख, विशेष अनुदान रु २० लाख, एशियाली विकास बैकको सहयोगमा नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान रु २२ करोड ९० लाख नगर विकास कोष ऋण सहयोगबाट रु ५ करोड २१ लाख मालपोत रजिस्ट्रेशन शुल्क रु ३ करोड २५ लाख, समपुरक अनुदान रु १ करोड ५ लाख र बचत न्युन (\pm) रु ३ करोड २५ लाख गरी जम्मा रु १ अर्ब १० करोड १२ लाख ७२ हजार को कुल आय अनुमान प्रस्तुत गरेको छु ।

उपरोक्त वमोजिमका आम्दानी र खर्चका शिर्षकगत विवरणहरु अनुसूचीमा उल्लेख गरिएका छन् ।

नगरसभाका सदस्यज्यू ,

"सैनामैना समृद्धिको आधार: उत्पादन, पर्यटन र पूर्वाधार"भन्ने नारालाइ साकार पार्नका लागि प्रस्तुत गरिएको सैनामैना नगरपालिकाको आ.व. २०८१/८२ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट नगर बिकासको मुल आधारको रूपमा रहनेछन । यी नीति तथा कार्यक्रम र बजेट हरुको सही कार्यान्वयनको लागि जनप्रतिनिधि, नगरपालिकामा क्रियाशील राजनीतिक दल, सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरु, पत्रकार जगत, नागरीक समाज लगायत देश विदेशमा रहनुहुने सम्पूर्ण सैनामैनावासी आमा-बुवा, दाजुभाइ, दिदी-बहिनीहरुको रचनात्मक सुझाव, सल्लाह र सहयोगको अपेक्षा गरेको छु ।

धन्यवाद
विना राना
का.वा. नगर प्रमुख
मिति: २०८१/०३/१०